

การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรตามแนวชายแดน
ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

นิสาชล ศรีอ่อน^{1/} ภูษณิศกา กาญจนโกมล^{2/}

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงและแนวทางการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดตามแนวชายแดน เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ จัดเก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ จำนวน 396 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 82.07 มีอายุเฉลี่ย 48.93 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 56.06 มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 17.80 ไร่ เลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 23 ตัวต่อราย มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 14.18 ปี มีวัตถุประสงค์เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์เพื่อจำหน่ายลูก คิดเป็นร้อยละ 48.99 พันธุ์โคเนื้อที่นิยมเลี้ยงโคลูกผสมบราห์มัน คิดเป็นร้อยละ 50.25 การปรับปรุงพันธุ์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการผสมเทียม คิดเป็นร้อยละ 55.30 เลี้ยงโคเนื้อแบบขังคอกและเกี่ยวหญ้าหรือเสริมฟางให้กิน ส่วนพืชอาหารสัตว์ที่เกษตรกรปลูก พบว่ามากที่สุดปลูกหญ้าลูซี่ คิดเป็นร้อยละ 28.76 รองลงมาได้แก่ หญ้าเนเปียร์ และหญ้ากินนี ตามลำดับ และปัญหาที่เกษตรกรพบมากที่สุด คือ ปัญหาวัตถุดิบอาหารสัตว์ราคาแพง ขาดแคลนพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ และราคาพ่อแม่พันธุ์โคเนื้อแพง ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีเกษตรกรมากที่สุดไม่ทราบรายละเอียดและไม่ทราบว่าไม่ผลกระทบบหรือไม่ เมื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558 คิดเป็นร้อยละ 41.92 และเกษตรกรที่ทราบและเข้าใจรายละเอียดเป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 21.48 โดยเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าต้องมีการปรับตัว คิดเป็นร้อยละ 55.81 โดยต้องปรับตัวในด้านการป้องกันโรคและดูแลสุขภาพโคเนื้อ ด้านพันธุ์โคเนื้อ และด้านการจัดการเลี้ยงดูโคเนื้อ ตามลำดับ นอกจากนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการรับความช่วยเหลือการเลี้ยงโคเนื้อจากภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 94.44 โดยต้องการให้ช่วยเหลือในด้านการปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อ การป้องกันโรคระบาด และต้องการเงินทุนหรือสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ ตามลำดับ รวมทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนวงการโคเนื้อ คิดเป็นร้อยละ 98.23 โดยต้องการให้สนับสนุนในด้านการประกันราคาโคเนื้อ การป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย และการผลิตและจำหน่ายโคเนื้อพันธุ์ดีตามลำดับ

คำสำคัญ : โคเนื้อ แนวชายแดน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ทะเบียนวิชาการเลขที่: 59(2)-0516(7)-052

¹ สำนักงานปศุสัตว์เขต 7 ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000

² สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000

Study on the development of beef cattle farmers along the border In Regional Livestock 7th to support the move towards the ASEAN Economic Community.

Nisarchol Srion^{1/} Pusanisa kanchanakomal^{2/}

Abstract

The purpose of research was to study the beef cattle and guidelines for the development of beef cattle farmers along the border In Regional Livestock 7th to support the move towards the ASEAN Economic Community are Kanchanaburi, Ratchaburi, Phetchaburi and Prachuapkhirikhan. Storage of beef cattle raisers along the border by interviewing 396 farmers by using interviewed form were analyzed by using descriptive statistics include percentage, average, minimum, maximum values and standard deviation.

The study indicated that 82.07 percent of farmers interviewed were male, average age 48.93 years old, 56.06 percent of primary school graduated, average agricultural area 17.80 rai. Farmers feed beef cattle with an average of 23 per farmer, experienced about beef cattle averaged 14.18 years, 48.99 percent of farmers to produce young beef cattle for sale. Farmers nurture crossbred Brahman 50.25 percent, Most breeding using artificial insemination 55.30 percent. The beefs were confined in pen and nature grass were fed or hay to feed supplement. The forage crop farmers found that 28.76 percent crop ruzi grass followed by napier grass and guinea grass respectively. The most common problems that the raw material were expensive, shortage of fodder crops and breeder cattle expensive respectively.

The development potential of beef cattle farmers to support the move towards the ASEAN Economic Community, most farmers do not know the details and do not know that they are affected or not step into the ASEAN Economic Community in 2558, accounting for 41.92 percent, and farmers who know and understand the details as well 21.48 percent, most farmers need to be adapted. 55.81 percent by the adjustment of health care and disease prevention cattle. the breeding beef cattle, beef cattle raising and management respectively, most farmers need help from government to beef cattle 94.44 per cent of breeding cattle. to prevent epidemics and financing needs or low-interest loans respectively, as well as most farmers need support from government to the beef industry 98.23 percent of beef cattle price insurance, foot and mouth disease prevention, and the manufacture and distribution of beef cattle respectively.

Keywords : beef cattle, border, ASEAN Economic Community

Research Paper No. : 59(2)-0516(7)-052

¹Regional Livestock Office 7th. Muang District, Nakhon Pathom Province 73000

²Nakhon Pathom Livestock Provincial. Muang District, Nakhon Pathom Province 73000

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพทางการเกษตรที่สำคัญอาชีพหนึ่ง และเกี่ยวข้องกับเกษตรกรไม่น้อยกว่า 7.7 แสนครอบครัว (กรมปศุสัตว์, 2558) ในอดีตที่ผ่านมาการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้แรงงานทำการเกษตรเป็นหลัก เมื่อใช้งานหมดอายุจึงปลดจำหน่ายเป็นโคเนื้อ ปัจจุบันรูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อได้เปลี่ยนมาเป็นการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายเป็น โคเนื้อเพื่อผลิตเนื้อโค ทั้งนี้เพราะความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์เพิ่มขึ้นทั้งจากความต้องการของประชากรในประเทศและนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ ตลอดจนความต้องการของตลาดต่างประเทศ ลักษณะการเลี้ยงจะเป็นการเลี้ยงครั้งละหลายๆ ตัว และมีรูปแบบเป็นฟาร์มมากขึ้น ในขณะเดียวกันรัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อซึ่งเป็นโครงการหนึ่งในแผนปรับโครงสร้างระบบการผลิตการเกษตร โดยหวังว่าจะให้การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

จากรายงานข้อมูลสถิติจำนวนโคเนื้อในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 ปี 2556-2558 การเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 ซึ่งมีการเลี้ยงเป็นอันดับ 3 ของประเทศ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรให้ความสนใจประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อมากขึ้น โดยในปี 2556 มีจำนวนโคเนื้อ 572,529 ตัว เกษตรกร 42,910 ราย ปี 2557 มีจำนวนโคเนื้อ 690,791 ตัว เกษตรกร 47,430 ราย และในปี 2558 มีจำนวนโคเนื้อ 697,483 ตัว เกษตรกร 46,327 ราย เป็นโควัยเจริญพันธุ์ที่ผลิตลูกโคจำนวน 506,135 ตัว สามารถผลิตลูกโคได้จำนวน 278,374 ตัว หรือ 55% ของโควัยเจริญพันธุ์ และมีจำนวนโคเนื้อในจังหวัดต่างๆ ตามแนวชายแดน จำนวน 527,320 ตัว คิดเป็น 75.60% ของจำนวนโคทั้งหมดในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 การเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 นับว่ามีศักยภาพและความสามารถสูงโดยเฉพาะการเลี้ยงโคขุนและการผลิตเนื้อโคคุณภาพสูง (premium grade) เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นๆ มีความสามารถผลิตโคพันธุ์และโคเนื้อส่งออกจำหน่ายต่างประเทศได้

ตามที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน และจากการประชุมสุดยอดอาเซียนในปี 2546 เห็นชอบให้มีการรวมตัวไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือ AEC ภายในปี 2558 ซึ่งให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจร่วมกันของประเทศสมาชิก และให้เร่งรัดการรวมกลุ่มเพื่อเปิดเสรีสินค้าและบริการสำคัญ 11 สาขา (priority sectors) ได้แก่ การท่องเที่ยว การบินยานยนต์ ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอ อิเล็กทรอนิกส์ สินค้าเกษตร สินค้าประมง เทคโนโลยีสารสนเทศ และสุขภาพอาเซียน โดยมีแนวคิดที่ว่าอาเซียนจะกลายเป็นเขตการผลิตเดี่ยวตลาดเดียว (Single market and production base) นั้นหมายถึง จะต้องมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรีสามารถดำเนินกระบวนการผลิตที่ไหนก็ได้ โดยสามารถใช้ทรัพยากรจากแต่ละประเทศ ทั้งวัตถุดิบและแรงงานมาร่วมในการผลิต มีมาตรฐานสินค้า กฎเกณฑ์และกฎระเบียบ

เดียวกัน(สำนักเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ, 2550) ซึ่งอาจมีผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ เช่น เป็นการขยายการส่งออกและโอกาสทางการค้า การลงทุน เพิ่มขีดความสามารถในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพิ่มอำนาจต่อรองในเวทีการค้าโลก ยกกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน แต่ก็เป็นการเปิดตลาดเสรีการค้าและบริการทำให้มีการแข่งขันมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการค้า การส่งออกและผู้ประกอบการ ทำให้ต้องเร่งปรับตัวรองรับการสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การเลี้ยงโคเนื้อตามแนวชายแดนในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 ก็เช่นเดียวกันย่อมได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรตามแนวชายแดนในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ถือได้ว่ามีความจำเป็นเนื่องจากจะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบ การปรับตัว ความต้องการช่วยเหลือและสนับสนุนของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรตามแนวชายแดน ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

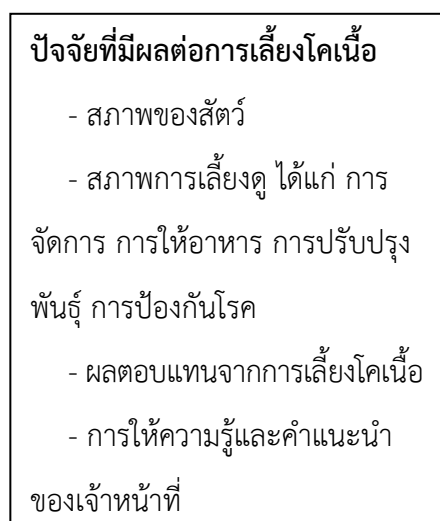
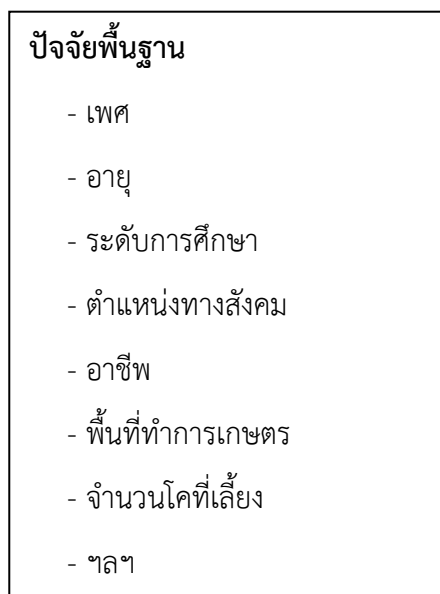
- 2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรตามแนวชายแดน ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7
- 2.2 เพื่อศึกษาด้านการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรตามแนวชายแดน ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรตามแนวชายแดน ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3. ขอบเขตของการศึกษา

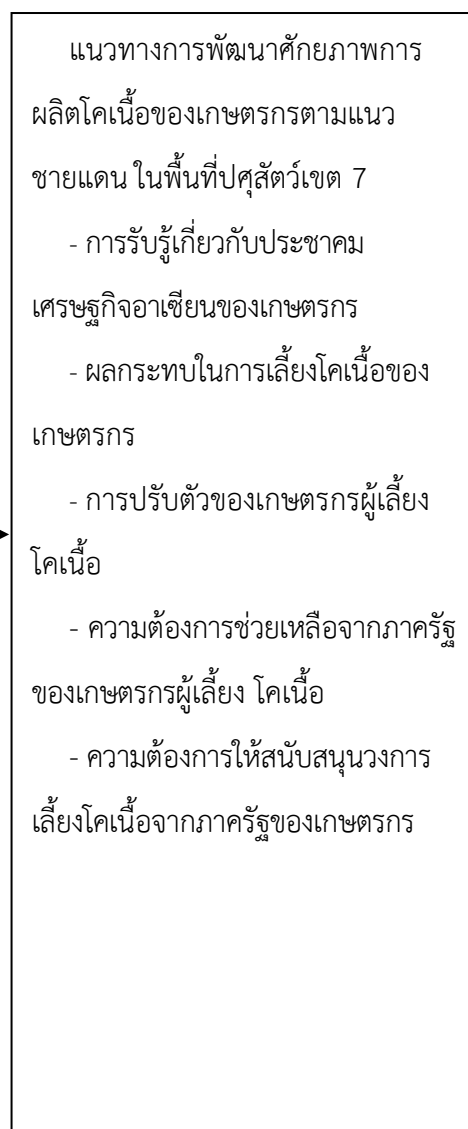
- 3.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรตามแนวชายแดน ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7
- 3.2 ศึกษาด้านการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรที่อยู่ตามแนวชายแดน ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7
- 3.3 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาศักยภาพการผลิตโคเนื้อของเกษตรกร

4. กรอบแนวคิดของการศึกษา

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

5. นิยามศัพท์

การพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อ หมายถึง ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การรับรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2) ผลกระทบในการเลี้ยงโคเนื้อจากการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 3) การปรับตัวของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 4) ความต้องการช่วยเหลือการเลี้ยงโคเนื้อจากภาครัฐของเกษตรกร 5) ความต้องการให้สนับสนุนวงการเลี้ยงโคเนื้อจากภาครัฐของเกษตรกร

เกษตรกรตามแนวชายแดน หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อของจังหวัดในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 ที่อยู่ติดกับประเทศพม่า จำนวน 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และ ประจวบคีรีขันธ์

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หมายถึง การร่วมกันทางเศรษฐกิจของประเทศในเขตอาเซียน เพื่อผลประโยชน์ในอำนาจการต่อรองทางเศรษฐกิจ การส่งออก และการนำเข้าของสินค้าที่จะเริ่มใช้ ในปี 2558 โดยมีประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมียนมาร์ มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน ฟิลิปปินส์ และ อินโดนีเซีย

สภาพการเลี้ยงโคเนื้อ หมายถึง ลักษณะการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรของจังหวัดในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 ที่อยู่ติดกับประเทศพม่า จำนวน 4 จังหวัด ประกอบด้วย ลักษณะการเลี้ยง การให้อาหาร การปรับปรุงพันธุ์ การป้องกันโรค การจำหน่าย และปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผลผลิต (Output)

- ได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพการผลิตโคเนื้อของเกษตรกรตามแนวชายแดน

6.2 ผลลัพธ์ (Outcome)

- ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพการผลิตโคเนื้อของเกษตรกรตามแนวชายแดน ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7

- ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อที่เหมาะสม สอดคล้องกับวิถีชีวิตและศักยภาพของเกษตรกร

- ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำงานวิจัยในอนาคต

6.3 ผลกระทบ (Impact)

- เกษตรกรตามแนวชายแดนในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 ได้รับการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อ

- ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงบทบาทและภารกิจของหน่วยงานในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในพื้นที่ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

ดำเนินการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรตามแนวชายแดน ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดตามแนวชายแดน ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 จำนวน 4 จังหวัด เกษตรกร 39,161 ราย(กรมปศุสัตว์. 2558)

1.1.1 จังหวัดกาญจนบุรี	จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ	11,090 ราย
1.1.2 จังหวัดราชบุรี	จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ	9,155 ราย
1.1.3 จังหวัดเพชรบุรี	จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ	9,633 ราย
1.1.4 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ	9,283 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ขนาดตัวอย่างที่จะดำเนินการเก็บข้อมูลคำนวณโดยใช้สูตรของ Taro Yamane(อ้างในบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2546) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 และระดับความเชื่อมั่นของการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 95 ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร (จำนวน 39,161 ราย)

e = ความคลาดเคลื่อนของสุ่มตัวอย่าง

การแทนค่าในสูตร จำนวนตัวอย่าง (n) ที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

$$n = \frac{39,161}{1+39,161(0.05)^2}$$

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 396 ราย

1.3 การสุ่มตัวอย่างประชากร

1.3.1 ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sample) คัดเลือกเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดตามแนวชายแดน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นตัวแทนของทั้งจังหวัดตามสัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อของแต่ละจังหวัด

1.3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดตามแนวชายแดน ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 ที่จะทำการศึกษา ดังนี้

- 1) จังหวัดกาญจนบุรี เกษตรกร 11,090 ราย จำนวนตัวอย่าง 112 ตัวอย่าง
- 2) จังหวัดราชบุรี เกษตรกร 9,155 ราย จำนวนตัวอย่าง 93 ตัวอย่าง
- 3) จังหวัดเพชรบุรี เกษตรกร 9,633 ราย จำนวนตัวอย่าง 97 ตัวอย่าง
- 4) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกษตรกร 9,283 ราย จำนวนตัวอย่าง 94 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ชนิดของเครื่องมือ การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ (interview schedule) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะคำถามปลายปิด (close ended question) และคำถามปลายเปิด (open ended question) โดยแบ่งเนื้อหาการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน มีประเด็นดังนี้

2.1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

2.1.2 ข้อมูลด้านการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร

2.1.3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการผลิตโคเนื้อของเกษตรกร เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2.2 การจัดทำ ทดสอบแบบสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์เกษตรกร

จัดทำแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาสาระของแบบสัมภาษณ์ หลังจากนั้นนำไปทดสอบกับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสม แล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ

ดำเนินการศึกษาและสืบค้นข้อมูลจากหนังสือ สิ่งตีพิมพ์ เว็บไซต์ เอกสารวิชาการ และผลงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและตลาดโคเนื้อของประเทศไทย

3.2 การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ

ศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดตามแนวชายแดน ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ จำนวน 396 ตัวอย่าง จาก 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวิธีการ ดังนี้

3.2.1 ประสานงานสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดในพื้นที่เพื่อชี้แจงการจัดเก็บข้อมูล ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่

3.2.2 ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรตัวอย่างโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7

3.2.3 รวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาศักยภาพการผลิตโคเนื้อของเกษตรกร

4. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

5. สรุปผล การเขียนรายงาน และนำเสนอ

ผลที่ได้จากการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล นำไปจัดทำเป็นรายงานผลการศึกษา ตามรูปแบบการเขียนรายงานวิชาการ เพื่อนำเสนอเนื้อหาข้อมูลอย่างครบถ้วน ให้แก่ผู้สนใจได้ศึกษาและเลือกนำผลการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ โดยเผยแพร่รายงานผลการศึกษาในเว็บไซต์สำนักงานปศุสัตว์เขต 7 <http://www.dld.go.th/>

บทที่ 4

ผลการศึกษาและวิจารณ์ผล

การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรตามแนวชายแดนประเทศ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้สัมภาษณ์และประมวลผลการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ จำนวน 4 จังหวัด เกษตรกรรวมทั้งสิ้น 396 ราย มีเกษตรกรที่ให้สัมภาษณ์แต่ละจังหวัด ดังนี้

1. จังหวัดกาญจนบุรี จำนวนเกษตรกร 112 ราย
2. จังหวัดราชบุรี จำนวนเกษตรกร 93 ราย
3. จังหวัดเพชรบุรี จำนวนเกษตรกร 97 ราย
4. จังหวัดปะจวบคีรีขันธ์ จำนวนเกษตรกร 94 ราย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

ผลการศึกษาตามตารางที่ 2 พบว่า เกษตรกรมีข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ดังนี้

1. เพศ พบว่า เกษตรกรมากที่สุดเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 82.07 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 17.93

2. อายุ พบว่า เกษตรกรมากที่สุดอายุ 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.64 รองลงมาอายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.00 อายุ 56-65 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.17 อายุ 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.35 อายุมากกว่า 65 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.09 และอายุไม่เกิน 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.76 ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีอายุต่ำสุด 25 ปี สูงสุด 87 ปี และเฉลี่ย 48.93 ปี ผลการศึกษาพบว่า อายุเกษตรกรใกล้เคียงกับการศึกษาของสมปอง สรวมศิริ(2549) ที่ศึกษาระบบการผลิตและโอกาสทางการตลาดของการผลิตเนื้อโคพื้นเมืองในเขตจังหวัดภาคเหนือ (จังหวัดลำพูนและลำปาง) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 51.30 ปี เช่นเดียวกับการศึกษาของสมปอง สรวมศิริ และคณะ(2549) ที่ศึกษาระบบการผลิตและโอกาสทางการตลาดของการผลิตเนื้อโคพื้นเมืองในเขตจังหวัดภาคเหนือ (เชียงใหม่และแพร่) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยระหว่าง 41-50 ปีเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาของกันยา ตันติวิสุทธิกุล และคณะ(2550) ที่ศึกษาระบบการผลิตและวิถีการตลาดโคพื้นเมืองของเกษตรกร ในพื้นที่เหนือเขื่อนภูมิพล (จังหวัดตาก) พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคพื้นเมืองส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 40-50 ปี

3. ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรมากที่สุดจบระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 56.06 รองลงมาจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 17.68 จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 14.14 จบระดับปริญญาตรีและไม่ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 4.29 และจบระดับอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 3.54 สอดคล้องกับการศึกษาของสุเจตน์ ชื่นชม และคณะ(2549) ที่ศึกษาระบบการผลิตเนื้อโคพื้นเมืองในเขตภาคตะวันตก (จังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม และราชบุรี) ของประเทศไทย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาเช่นกัน

4. ตำแหน่งทางสังคม พบว่า เกษตรกรมากที่สุดไม่มีตำแหน่งทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 69.44 รองลงมาเป็นอาสาสมัครของหน่วยงานต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 17.68 เป็นผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.57 เป็นกรรมการหรือสมาชิก อบต. คิดเป็นร้อยละ 3.54 เป็นกำนัน คิดเป็นร้อยละ 2.02 และเป็นตำแหน่งอื่นๆ เช่น ข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 0.76 ตามลำดับ

5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า เกษตรกรมากที่สุดประกอบอาชีพด้านการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 45.96 รองลงมาไม่ได้ประกอบอาชีพ (กำลังศึกษา, พิการ, ชรา) คิดเป็นร้อยละ 29.54 และประกอบอาชีพอื่น (นอกภาคการเกษตร) คิดเป็นร้อยละ 24.50 ตามลำดับ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่ำสุด 1 คน สูงสุด 12 คน และเฉลี่ย 4 คน

6. อาชีพหลัก พบว่า เกษตรกรมากที่สุดมีอาชีพทำการเกษตร ได้แก่ การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 82.32 รองลงมามีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 10.35 มีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 4.29 และประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 3.03 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของสุเจตน์ ชื่นชม และคณะ(2549) ที่ศึกษาระบบการผลิตเนื้อโคพื้นเมืองในเขตภาคตะวันตก (จังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม และราชบุรี) ของประเทศไทย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ ทำนา ทำไร่ เช่นเดียวกับสมปอง สรวมศิริ และคณะ(2549) ศึกษาการผลิตและโอกาสทางการตลาดของการผลิตเนื้อโคพื้นเมืองในเขตจังหวัดภาคเหนือ (จังหวัดลำพูนและลำปาง) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ การเลี้ยงโคและทำนา

7. อาชีพรอง พบว่า เกษตรกรมากที่สุดไม่ได้ประกอบอาชีพอื่น คิดเป็นร้อยละ 39.90 รองลงมามีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 33.59 มีอาชีพทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 15.15 มีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 9.34 และประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 2.02 ตามลำดับ

8. พื้นที่ถือครองทั้งหมด พบว่า เกษตรกรมากที่สุดมีพื้นที่ถือครอง 1- 10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 45.45 รองลงมา มีพื้นที่ระหว่าง 11-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27.02 มีพื้นที่ระหว่าง 21-30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.12 มีพื้นที่ระหว่าง 41-50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.82 มีพื้นที่ระหว่าง 31-40 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.05 และมีพื้นที่มากกว่า 50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.54 โดยมีพื้นที่ถือครองต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 516 ไร่ และเฉลี่ย 18.80 ไร่ ตามลำดับ

9. พื้นที่ทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรมากที่สุดมีพื้นที่ทำการเกษตร 1-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 51.01 รองลงมา มีพื้นที่ระหว่าง 11-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.73 มีพื้นที่ระหว่าง 21-30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.12 มีพื้นที่ระหว่าง 41-50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.82 มีพื้นที่ระหว่าง 31-40 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.29 และมีพื้นที่มากกว่า 50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.03 โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 516 ไร่ และเฉลี่ย 17.80 ไร่ ใช้พื้นที่ทำการเกษตรเป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.00 รองลงมาเป็นพื้นที่ทำนา พื้นที่ทำไร่ พื้นที่ทำสวน พื้นที่เก็บน้ำ และพื้นที่อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 24.36, 22.51, 11.14, 11.13 และ 1.86 ตามลำดับ

10. จำนวนสัตว์ที่เลี้ยง พบว่า เกษตรกรมากที่สุดมีการเลี้ยงโคเนื้อระหว่าง 1-10 ตัว คิดเป็นร้อยละ 53.79 รองลงมาเลี้ยงโคเนื้อระหว่าง 11-20 ตัว คิดเป็นร้อยละ 22.73 เลี้ยงมากกว่า 30 ตัว คิดเป็นร้อยละ 15.40 และเลี้ยงระหว่าง 21-30 ตัว คิดเป็นร้อยละ 8.08 ตามลำดับ โดยมีการเลี้ยงโคเนื้อ

ต่ำสุด 1 ตัว สูงสุด 700 ตัว และเฉลี่ย 23 ตัว มีการเลี้ยงสัตว์อื่นในฟาร์มด้วย โดยมีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาเลี้ยง เป็ด แพะ สุกร กระบือ และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 14.29, 13.61, 10.20, 3.40 และ 1.36 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

n=396

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	325	82.07
หญิง	71	17.93
2. อายุ		
ไม่เกิน 25 ปี	3	0.76
26-35 ปี	41	10.35
36-45 ปี	95	23.99
46-55 ปี	153	38.64
56-65 ปี	68	17.17
มากกว่า 65 ปี	36	9.09
(ต่ำสุด 25 ปี สูงสุด 87 ปีเฉลี่ย 48.93 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.79)		
3. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	17	4.29
ประถมศึกษา	222	56.06
มัธยมศึกษาตอนต้น	56	14.14
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	70	17.68
อนุปริญญา/ปวส.	14	3.54
ปริญญาตรี	17	4.29
4. ตำแหน่งทางสังคม		
ไม่มีตำแหน่งทางสังคม	275	69.44
อาสาสมัครของหน่วยงานต่าง ๆ	70	17.68
ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	26	6.57
กรรมการหรือสมาชิก อบต.	14	3.54
กำนัน	8	2.02
อื่นๆ (ระบุ คือ ข้าราชการ)	3	0.76

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร (ต่อ)

n=396

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
ประกอบอาชีพด้านการเกษตร	182	45.96
ประกอบอาชีพอื่น (นอกภาคการเกษตร)	97	24.50
ไม่ได้ประกอบอาชีพ (กำลังศึกษา, พิการ, ชรา)	117	29.54
(ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 12 คน เฉลี่ย 4 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.72)		
6. อาชีพหลัก		
ทำการเกษตร	326	82.32
รับจ้าง	41	10.35
ค้าขาย	17	4.29
อื่นๆ (ระบุ คือ รับราชการ)	12	3.03
7. อาชีพรอง		
ไม่มี	158	39.90
รับจ้าง	133	33.59
ทำการเกษตร	60	15.15
ค้าขาย	37	9.34
อื่นๆ (ระบุ คือ รับราชการ)	8	2.02
8. พื้นที่ถือครองทั้งหมด		
1- 10 ไร่	180	45.45
11-20 ไร่	107	27.02
21-30 ไร่	48	12.12
31-40 ไร่	20	5.05
41-50 ไร่	27	6.82
มากกว่า 50 ไร่	14	3.54
(ต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 516 ไร่ เฉลี่ย 18.80 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 36.21)		

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร (ต่อ)

n=396

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
9. พื้นที่ทำการเกษตร		
1-10 ไร่	202	51.01
11-20 ไร่	90	22.73
21-30 ไร่	48	12.12
31-40 ไร่	17	4.29
41-50 ไร่	27	6.82
มากกว่า 50 ไร่	12	3.03
(ต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 516 ไร่ เฉลี่ย 17.80 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 36.05)		
10. จำนวนโคเนื้อที่เลี้ยง		
1-10 ตัว	213	53.79
11-20 ตัว	90	22.73
21-30 ตัว	32	8.08
มากกว่า 30 ตัว	61	15.40
(ต่ำสุด 1 ตัว สูงสุด 700 ตัว เฉลี่ย 23 ตัว ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 54.28)		

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร

ผลการศึกษาตามตารางที่ 3 พบว่า เกษตรกรมีข้อมูลด้านการเลี้ยงโคเนื้อ ดังนี้

1. ระยะเวลาในการเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรมากที่สุดมีระยะเวลาในการเลี้ยงโคเนื้อไม่เกิน 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.51 รองลงมาระหว่าง 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.77 ระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.90 และมากกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.83 โดยมีระยะเวลาในการเลี้ยงโคเนื้อต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 56 ปี และเฉลี่ย 14.18 ปี ตามลำดับ ผลการศึกษาที่ได้พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคเนื้อมากกว่าเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อพื้นเมืองในเขตจังหวัดภาคเหนือ ซึ่งมีประสบการณ์เลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 10 ปี (สมปอง สรวมศิริ และคณะ, 2549) เช่นเดียวกับอำเภอ เมฆโหรา และฉะนรากร จันทิมาน (2550) ที่พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจังหวัดตากส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคเพียง 5-10 ปี

2. รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรมากที่สุดเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์เพื่อจำหน่ายลูกโคพันธุ์เนื้อ คิดเป็นร้อยละ 48.99 รองลงมาเลี้ยงแม่พันธุ์ผลิตลูกโคเพื่อขุน คิดเป็นร้อยละ 39.90 เลี้ยงขุนโคมัน คิดเป็นร้อยละ 15.91 เลี้ยงโคขุนคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 14.14 และเลี้ยงรูปแบบอื่นๆ เช่น โคลาน คิดเป็นร้อยละ 0.76 ตามลำดับ

3. ประเภทโคเนื้อที่เลี้ยง พบว่า เกษตรกรมากที่สุดเลี้ยงแม่พันธุ์และโคสาวท้อง คิดเป็นร้อยละ 78.03 รองลงมาเลี้ยงโคสาว (อายุ 18 เดือนขึ้นไปไม่ท้อง) คิดเป็นร้อยละ 51.01 เลี้ยงลูกโค (แรกเกิด-ไม่

หย่านม) คิดเป็นร้อยละ 48.48 เลี้ยงโคหนุ่ม (อายุ 18 เดือนขึ้นไป) และเลี้ยงโครุ่น (หย่านม-อายุ 18 เดือน) คิดเป็นร้อยละ 46.72 และเลี้ยงพ่อพันธุ์ (อายุ 2 ปีขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 28.54 ตามลำดับ

4. พันธุ์โคเนื้อที่เลี้ยง ณ ปัจจุบัน พบว่า เกษตรกรมากที่สุดเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ลูกผสมบราห์มัน คิดเป็นร้อยละ 50.25 รองลงมาพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 17.93 พันธุ์บราห์มัน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และพันธุ์ลูกผสมซาร์โรเลสส์ คิดเป็นร้อยละ 15.15 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของธำรง เมฆโหรา และณัฐนรากร จันทิมาน(2550) ที่ศึกษาโครงการระบบการผลิตและการตลาดโคเนื้อจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแม่โคและโครุ่นพันธุ์ลูกผสมบราห์มัน

5. วิธีที่ใช้ในการผสมพันธุ์ พบว่า เกษตรกรมากที่สุดใช้วิธีผสมพันธุ์โดยการผสมเทียม คิดเป็นร้อยละ 55.30 รองลงมาใช้วิธีผสมพันธุ์โดยใช้พ่อพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 37.37 และเกษตรกรเลี้ยงโคขุน จึงไม่ได้ผสมพันธุ์โคเนื้อ คิดเป็นร้อยละ 11.11 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของธำรง เมฆโหรา และณัฐนรากร จันทิมาน(2550) ที่ศึกษาระบบการผลิตและการตลาดโคเนื้อจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรใช้วิธีการผสมเทียมมากกว่าการผสมเองตามธรรมชาติ ทั้งนี้เนื่องจากช่วยลดปัญหาในการเลี้ยงดูพ่อพันธุ์ ช่วยป้องกันโรคติดต่อที่เกิดจากการผสมพันธุ์ สามารถปรับปรุงพันธุ์สัตว์ให้ดีขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และสามารถผสมพันธุ์สัตว์ที่มีขนาดต่างกันได้

6. วิธีที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรมากที่สุดมีวิธีการเลี้ยงโคเนื้อโดยใช้วิธีขังคอก เสริมหญ้าหรือฟางให้กิน คิดเป็นร้อยละ 52.27 รองลงมาใช้วิธีปล่อยให้แทะเล็มหญ้าสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 41.92 ใช้วิธีผูกกล่อม เสริมหญ้าหรือฟางให้กิน คิดเป็นร้อยละ 30.81 ใช้วิธีปล่อยให้แทะเล็มแปลงหญ้าหมุนเวียน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และใช้วิธีอื่นๆ เช่น ปล่อยให้แทะเล็มในสวนปาล์ม สวนผลไม้ หรือนาข้าวหลังการเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 3.03 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันเกษตรกรหันมาเลี้ยงโคในรูปแบบการเลี้ยงโคขุนมากขึ้น โดยปลูกพืชอาหารสัตว์ ตัดหญ้ามาเลี้ยงสัตว์ และเสริมด้วยอาหารข้นที่มีคุณค่าทางอาหารสูง เพื่อให้โคเนื้อมีการเจริญเติบโตได้ดี แต่ก็ยังมีเกษตรกรร้อยละ 41.92 ที่ปล่อยให้แทะเล็มทุ่งหญ้าสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุเจตต์ ชื่นชม และคณะ(2549) ที่ศึกษาระบบการผลิตเนื้อโคพื้นเมืองในเขตภาคตะวันตก (จังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม และราชบุรี) ของประเทศไทย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงโคพื้นเมืองโดยใช้พื้นที่สาธารณะ ริมถนน และสถานที่อื่นๆ เช่นเดียวกับการศึกษาของสมปอง สรวมศิริ และคณะ(2549) ศึกษาการผลิตและโอกาสทางการตลาดของการผลิตเนื้อโคพื้นเมืองในเขตจังหวัดภาคเหนือ (จังหวัดลำพูนและลำปาง) พบว่าการเลี้ยงโคของเกษตรกรเป็นการเลี้ยงแบบปล่อยให้แทะเล็มตามพื้นที่สาธารณะในตอนเช้า และตอนกลับเข้าคอกในตอนเย็น ซึ่งส่วนใหญ่ในคอกมีโรงเรือนซึ่งมีหลังคา บางรายในฤดูฝนนำโคไปเลี้ยงในป่าหรือบนภูเขา โดยพืชที่โคกินเป็นพืชที่ขึ้นตามธรรมชาติ

7. พื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ พบว่า เกษตรกรมากที่สุดไม่มีพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 61.36 และมีพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 38.64 โดยมีพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ชนิดอื่นๆ เช่น ข้าวโพด ข้าวโพดฝักอ่อน และถั่ว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.75 รองลงมาปลูกหญ้ารูซี่หญ้าเนเปียร์ และหญ้างินนี้ คิดเป็นร้อยละ 28.76, 22.22 และ 9.15 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของสมปอง สรวมศิริ และคณะ(2549) ที่พบว่า เกษตรกรในเขตจังหวัดภาคเหนือ (จังหวัด

ลำพูนและลำปาง) ส่วนใหญ่ไม่มีการปลูกพืชอาหารสัตว์แต่มีการเสริมฟางให้โคกิน และการศึกษาของ สมปอง สรวมศิริ และคณะ(2549) ศึกษากระบวนการผลิตและโอกาสทางการตลาดของการผลิตเนื้อโคพื้นเมืองในเขตจังหวัดภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่และแพร่) พบว่า พืชอาหารสัตว์ในแปลงหญ้าธรรมชาติเป็นพืชตระกูลหญ้าและพืชตระกูลถั่วที่เป็นกลุ่มพืชพื้นเมือง นอกจากนี้ยังมีพืชชนิดต่างๆ รวมทั้งผลไม้สุกที่ร่วงลงดิน พืชอาหารสัตว์ตามธรรมชาติมีอย่างอุดมสมบูรณ์ในช่วงฤดูฝน แต่ในฤดูแล้งมีปัญหาด้านอาหารหยาบเลี้ยงโค เนื่องจากขาดน้ำและเกษตรกรไม่มีการเตรียมอาหารให้แก่โคในช่วงฤดูแล้ง

8. การเสริมอาหารและแร่ธาตุ พบว่า เกษตรกรมากที่สุดมีการเสริมอาหารและแร่ธาตุในการเลี้ยง นอกเหนือจากหญ้าและฟาง คิดเป็นร้อยละ 80.30 และไม่มีการเสริมอาหารและแร่ธาตุ คิดเป็นร้อยละ 19.70 โดยมีการเสริมด้วยแร่ธาตุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.60 รองลงมาเสริมด้วยอาหารชั้นมันเส้น รำ และวัตถุดิบอื่นๆ เช่น เปลือกผลไม้ เปลือกสับปะรด ข้าวโพดหมัก ทางปาล์ม และกากน้ำตาล คิดเป็นร้อยละ 48.74, 9.74, 8.49 และ 8.18 ตามลำดับ

9. การรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรค พบว่า เกษตรกรมากที่สุดรับบริการฉีดวัคซีนเป็นประจำปีละ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.13 รองลงมารับบริการฉีดวัคซีนเป็นประจำปีละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.20 เคยรับบริการฉีดวัคซีนเป็นครั้งคราว คิดเป็นร้อยละ 9.85 และไม่เคยรับบริการฉีดวัคซีนเลย คิดเป็นร้อยละ 6.82 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของสมปอง สรวมศิริ และคณะ(2549) ที่พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในเขตจังหวัดภาคเหนือ (จังหวัดลำพูนและลำปาง) ส่วนใหญ่มีการทำวัคซีน (โรคปากและเท้าเปื่อย และโรคคอบวม) เช่นเดียวกับอ่ารง เมฆโหรา และณัฐนรากร จันทิมาน(2550) ที่พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตโคเนื้อจังหวัดตากได้รับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย และวัคซีนโรคไช้ขาเป็นประจำ

10. การถ่ายพยาธิโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรมากที่สุดถ่ายพยาธิโคเนื้อเป็นประจำปีละ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.88 รองลงมาถ่ายพยาธิเป็นครั้งคราว คิดเป็นร้อยละ 31.82 ถ่ายพยาธิเป็นประจำปีละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 22.73 และถ่ายพยาธิเป็นประจำมากกว่าปีละ 2 ครั้งและไม่เคยถ่ายพยาธิเลย คิดเป็นร้อยละ 3.79 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของอ่ารง เมฆโหรา และณัฐนรากร จันทิมาน (2550) ที่พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตโคเนื้อจังหวัดตาก ส่วนใหญ่มีการถ่ายพยาธิให้แก่โค เช่นเดียวกับสมปอง สรวมศิริ และคณะ(2549) พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตโคพื้นเมืองในเขตจังหวัดภาคเหนือ (จังหวัดลำพูนและลำปาง) ส่วนใหญ่มีการถ่ายพยาธิให้แก่โค ทั้งนี้เนื่องจากทำให้สัตว์มีสุขภาพแข็งแรง ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรค มีการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้เต็มศักยภาพ

11. การตรวจโรคผิวหนังโรค และแท้งติดต่อนโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรมากที่สุดไม่เคยตรวจโรคเลย คิดเป็นร้อยละ 66.41 รองลงมามีการตรวจโรคเป็นครั้งคราว คิดเป็นร้อยละ 20.71 และมีการตรวจโรคเป็นประจำปีละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.33 ตามลำดับ

12. การจำหน่ายโคเนื้อในรอบปี พ.ศ. 2558 พบว่า เกษตรกรมากที่สุดมีการจำหน่าย โคเนื้อ คิดเป็นร้อยละ 58.84 และไม่ได้จำหน่ายโคเนื้อเลย คิดเป็นร้อยละ 41.16 ส่วนใหญ่เป็นรายที่เพิ่งเริ่มเลี้ยงและมีจำนวนโคเนื้อไม่มากนัก โดยมีการจำหน่ายโคเนื้อต่ำสุด 1 ตัว สูงสุด 150 ตัว และเฉลี่ย 7 ตัว

13. รายได้จากการจำหน่ายโคเนื้อในรอบปี พ.ศ.2558 พบว่า เกษตรกรมากที่สุดมีรายได้จากการจำหน่ายโคเนื้อมากกว่า 80,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.78 รองลงมาระหว่าง 20,001-40,000 บาท, ระหว่าง 40,001-60,000 บาท, ไม่เกิน 20,000 บาท และระหว่าง 60,001-80,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.03, 17.60, 9.44 และ 5.15 ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการจำหน่าย โคเนื้อต่ำสุด 12,000 บาท สูงสุด 3,000,000 บาท และเฉลี่ย 153,309.77 บาท

การจำหน่ายโคพ่อพันธุ์ (อายุ 2 ปี ขึ้นไป) ระหว่าง 1-15 ตัว มีรายได้จากการจำหน่ายโคพ่อพันธุ์ต่ำสุด 20,000 บาท สูงสุด 100,000 บาท และเฉลี่ย 48,500.00 บาท

การจำหน่ายแม่พันธุ์และโคสาวท้อง ระหว่าง 1-5 ตัว มีรายได้จากการจำหน่ายโคแม่พันธุ์และโคสาวท้องต่ำสุด 15,000 บาท สูงสุด 125,000 บาท และเฉลี่ย 43,800.00 บาท

การจำหน่ายโคขุน ระหว่าง 1-150 ตัว มีรายได้จากการจำหน่ายโคขุนต่ำสุด 20,000 บาท สูงสุด 3,000,000 บาท และเฉลี่ย 583,954.68 บาท

การจำหน่ายโคสาว (อายุ 18 เดือนขึ้นไปไม่ท้อง) ระหว่าง 1-10 ตัว มีรายได้จากการจำหน่ายโคสาวต่ำสุด 20,000 บาท สูงสุด 150,000 บาท และเฉลี่ย 50,000.00 บาท

การจำหน่ายโคหนุ่ม (อายุ 18 เดือนขึ้นไป) ระหว่าง 1-9 ตัว มีรายได้จากการจำหน่ายโคหนุ่มต่ำสุด 15,000 บาท สูงสุด 270,000 บาท และเฉลี่ย 53,030.30 บาท

การจำหน่ายโครุ่นเพศผู้และเมีย (หย่านม-อายุ 18 เดือน) ระหว่าง 1-30 ตัว มีรายได้จากการจำหน่ายโครุ่นต่ำสุด 12,000 บาท สูงสุด 600,000 บาท และเฉลี่ย 70,244.19 บาท

การจำหน่ายลูกโคเพศผู้และเมีย (แรกเกิด-ไม่หย่านม) ระหว่าง 1-10 ตัว มีรายได้จากการจำหน่ายลูกโคต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 35,000 บาท และเฉลี่ย 21,333.33 บาท

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันเกษตรกรหันมาเลี้ยงโคในรูปแบบการเลี้ยงโคขุนมากขึ้น และนิยมเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ลูกผสมบราห์มันและลูกผสมชาโรเลส์เพื่อใช้ในการขุน ซึ่งเลี้ยงง่ายทนทานต่อสภาพอากาศร้อนได้ดีพอสมควร เจริญเติบโตเร็ว เป็นที่ความต้องการของตลาดเนื้อโคคุณภาพดี ทำให้รายได้จากการจำหน่ายโคของเกษตรกรมากกว่าการศึกษาของสมปอง สรวมศิริ และคณะ(2549) ที่พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคพื้นเมืองในเขตจังหวัดภาคเหนือ (จังหวัดลำพูนและลำปาง) ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001-20,000 บาท/ปี และมีกำไรจากการเลี้ยงโคพื้นเมืองเฉลี่ย 18,591 และ 15,318.28 บาท/ปี ตามลำดับ

14. รูปแบบการจำหน่ายและกำหนดราคา พบว่า เกษตรกรมากที่สุดมีพ่อค้ามารับซื้อโคเนื้อที่ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 92.17 รองลงมาในรูปแบบการจำหน่ายอื่นๆ เช่น จำหน่ายให้กับญาติ และเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 7.32 และขนส่งไปจำหน่ายเอง คิดเป็นร้อยละ 3.03 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของสมปอง สรวมศิริ และคณะ(2549) ที่พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคพื้นเมืองในเขตจังหวัดภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่และแพร่) ขายโคออกจากฝูงในลักษณะโคมีชีวิตให้แก่พ่อค้าประจำท้องถิ่นหรือพ่อค้าประจำหมู่บ้าน โดยคัดจากลักษณะภายนอกของโคแต่ละตัว ส่วนใหญ่จะขายโคเพศผู้ออกจากฝูงหลังจากหย่านมแล้วและไม่มีการซื้อโคทดแทน เช่นเดียวกับฮ้าง เมฆโหรา และณัฐนารากร

จันทิมา(2550) ที่ทำการศึกษาระบบการผลิตและการตลาดโคเนื้อจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายโคโดยมีพ่อค้ามารับซื้อถึงฟาร์ม เพราะไม่นิยมจัดการขนส่งลูกโคไปยังปลายทาง

15. การใช้ประโยชน์จากมูลโค พบว่า เกษตรกรมากที่สุดมีการนำมูลโคไปใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 88.31 และไม่ได้ใช้ประโยชน์จากมูลโค คิดเป็นร้อยละ 11.69 โดยนำไปใส่ในพื้นที่ทำการเกษตรอื่นๆ เช่น ใส่ในสวนผลไม้ สวนปาล์ม นาข้าว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.84 รองลงมานำไปใส่ในพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ นำไปจำหน่าย และนำไปใช้ประโยชน์อื่นๆ เช่น ทำแก๊สชีวภาพ คิดเป็นร้อยละ 41.16, 14.65 และ 1.26 ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการจำหน่ายมูลโคต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 30,000 บาท และเฉลี่ย 4,826.47 บาท

16. การดูแลรักษาสุขภาพโคเนื้อกรณีเจ็บป่วย พบว่า เกษตรกรมากที่สุดแจ้งให้เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์มารับรักษา คิดเป็นร้อยละ 61.36 รองลงมาแจ้งให้อาสาปศุสัตว์มารับรักษา คิดเป็นร้อยละ 34.34 รักษาด้วยตนเองหรือคนในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 29.55 และแจ้งให้บุคคลอื่นมารับรักษาให้ คิดเป็นร้อยละ 3.79 ตามลำดับ

17. การใช้สมุนไพรในการดูแล รักษา สุขภาพโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรมากที่สุดไม่เคยนำสมุนไพรมาใช้ในการดูแลสุขภาพโคเนื้อ คิดเป็นร้อยละ 82.07 และมีการนำสมุนไพรมาใช้ คิดเป็นร้อยละ 17.93 ตามลำดับ สาเหตุที่เกษตรกรไม่ใช้สมุนไพรในการเลี้ยงโคพื้นเมือง อาจเนื่องจากไม่มีความรู้เรื่องสรรพคุณของสมุนไพร และเห็นว่าการนำสมุนไพรไปใช้นั้น มีความยุ่งยากและออกฤทธิ์ช้ากว่าการใช้ยาปฏิชีวนะและยาแผนปัจจุบัน(วิศิษย์, 2550)

18. การใช้ไอเอ็ม หรือน้ำหมักชีวภาพในการดูแลสุขภาพโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรมากที่สุดไม่เคยใช้ไอเอ็มหรือน้ำหมักชีวภาพในฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 82.07 และเคยใช้ไอเอ็มหรือน้ำหมักชีวภาพในฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 17.93 ตามลำดับ

19. การจดบันทึกข้อมูลการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมากที่สุดไม่เคยจดบันทึกข้อมูลเลย คิดเป็นร้อยละ 56.82 รองลงมามีการจดบันทึกบ้าง แต่ไม่ครบถ้วน คิดเป็นร้อยละ 35.10 และมีการจดบันทึกเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 8.08 ตามลำดับ ผลจากการไม่จดบันทึกข้อมูลการเลี้ยงโคเนื้อส่งผลให้เกษตรกรมองไม่เห็นจุดอ่อนและปัญหาที่มีในฟาร์ม รวมทั้งไม่ทราบผลสำเร็จในการเลี้ยงโค ทำให้ไม่สามารถวางแผนและตัดสินใจในการปรับปรุงและพัฒนาการเลี้ยงโคในอนาคตได้ สอดคล้องกับการศึกษาของสุเจตน์ ชื่นชมและคณะ(2549) ที่ศึกษาระบบการผลิตเนื้อโคพื้นเมืองในเขตภาคตะวันตก (จังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม และราชบุรี) ของประเทศไทย พบว่า เกษตรกรยังขาดการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ทำให้เกษตรกรไม่ทราบต้นทุนที่แท้จริงในการเลี้ยงโคพื้นเมือง

20. ปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรมากที่สุดมีปัญหาโรคหวัด/อาหารแพง คิดเป็นร้อยละ 42.93 รองลงมามีปัญหาขาดแคลนพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ ราคาพ่อแม่พันธุ์โคเนื้อแพง โคเนื้อพันธุ์ดีหายาก การเกิดโรคระบาด ไม่มีแหล่งจำหน่ายโคเนื้อ ไม่ได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่ และอื่นๆ เช่น ขาดแคลนแหล่งน้ำ และผสมติดยาก คิดเป็นร้อยละ 34.84, 33.84, 32.57, 9.85, 7.83 และ 5.05 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันเกษตรกรหันมาเลี้ยงโคในรูปแบบการเลี้ยงโคขุนมากขึ้น มีการใช้อาหารข้นเลี้ยงโคตลอดระยะขุนซึ่งถือเป็นต้นทุนหลักในการขุนโคของเกษตรกร จากปัญหา

ภาวะภัยแล้ง ผลผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ลดลง รวมทั้งมีการนำวัตถุดิบอาหารสัตว์ใช้ทำพลังงานทดแทน ปริมาณวัตถุดิบอาหารสัตว์ลดลง และราคามีแนวโน้มสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนในการขุนโคสูงขึ้น ด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของอัครัง เมฆโหรา และณัฐนรากร จันทิมาณ(2550) ได้ศึกษาโครงการระบบการผลิตและการตลาดโคเนื้อจังหวัดตาก พบว่า การขุนโคนั้นยังมีปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบ พื้นที่สำหรับการขุนโคมีจำกัดเฉพาะบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง และขาดแคลนพันธุ์โคที่เหมาะสม

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามข้อมูลการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร
n=396

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ระยะเวลาในการเลี้ยงโคเนื้อ		
ไม่เกิน 10 ปี	200	50.51
11-20 ปี	106	26.77
21-30 ปี	59	14.90
มากกว่า 30 ปี	31	7.83
(ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 56 ปี เฉลี่ย 14.18 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.63)		
2. รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อ ¹		
เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์เพื่อจำหน่ายลูกโคพันธุ์เนื้อ	194	48.99
เลี้ยงแม่พันธุ์ผลิตลูกโคเนื้อเพื่อขุน	158	39.90
เลี้ยงขุนโคมัน	63	15.91
เลี้ยงโคขุนคุณภาพ	56	14.14
อื่นๆ (ระบุ คือ โคลาน)	3	0.76
3. ประเภทโคเนื้อที่เลี้ยง ¹		
แม่พันธุ์และโคสาวท้อง	309	78.03
โคสาว (อายุ 18 เดือนขึ้นไปไม่ท้อง)	202	51.01
ลูกโค (แรกเกิด-ไม่หย่านม)	192	48.48
โคหนุ่ม (อายุ 18 เดือนขึ้นไป)	185	46.72
โครุ่น (หย่านม-อายุ 18 เดือน)	185	46.72
พ่อพันธุ์ (อายุ 2 ปีขึ้นไป)	113	28.54
4. พันธุ์โคเนื้อที่เลี้ยง ณ ปัจจุบัน		
พันธุ์ลูกผสมบราห์มัน	199	50.25
พันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง	71	17.93
พันธุ์บราห์มัน	66	16.67
พันธุ์ลูกผสมชาร์โรเลส์	60	15.15

หมายเหตุ: 1/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามข้อมูลการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร (ต่อ)

n=396

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
5. วิธีที่ใช้ในการผสมพันธุ์ ^{1/1}		
ใช้วิธีการผสมเทียม	219	55.30
ใช้พ่อพันธุ์	148	37.37
เลี้ยงโคขุนจึงไม่ได้ผสมพันธุ์โคเนื้อ	44	11.11
6. วิธีที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อ ^{1/1}		
ขังคอก เสริมหญ้าหรือฟางให้กิน	207	52.27
ปล่อยให้แทะเล็มหญ้าสาธารณะ	166	41.92
ผูกล้าม เกี่ยวหญ้าหรือเสริมฟางให้กิน	122	30.81
ปล่อยให้แทะเล็มแปลงหญ้าหมุนเวียน	66	16.67
อื่นๆ (ระบุ คือ ปล่อยให้แทะเล็มในสวนปาล์มน้ำมัน สวนผลไม้ หรือนาข้าวหลังการเก็บเกี่ยว)	12	3.03
7. การปลูกพืชอาหารสัตว์		
ไม่มี	243	61.36
มี	153	38.64
ชนิดพืชอาหารสัตว์ที่เกษตรกรปลูก ^{1/2}		
อื่นๆ (ระบุ คือ ข้าวโพด ข้าวโพดฝักอ่อน และถั่ว)	70	45.75
หญ้ารูซี่	44	28.76
หญ้าเนเปียร์	34	22.22
หญ่ากินนี่	14	9.15
8. การเสริมอาหารและแร่ธาตุ		
ไม่มี	78	19.70
มี	318	80.30

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2/ สัมภาษณ์จากเกษตรกรที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ จำนวน 153 คน

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามข้อมูลการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร (ต่อ)

n=396

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ชนิดของอาหารที่เกษตรกรเสริมให้โคเนื้อ ^{1/2}		
แร่ธาตุ	180	56.60
อาหารข้น	155	48.74
มันเส้น	31	9.74
รำ	27	8.49
อื่นๆ (ระบุ คือ เปลือกผลไม้ เปลือกสับปรด ข้าวโพด หมัก ทางปาล์ม และกากน้ำตาล)	26	8.18
9. การรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรค		
รับบริการเป็นประจำทุกปีๆ ละ 2 ครั้ง	250	63.13
รับบริการเป็นประจำทุกปีๆ ละครั้ง	80	20.20
เคยรับบริการเป็นครั้งคราว	39	9.85
ไม่เคยรับบริการเลย	27	6.82
10. การถ่ายพยาธิโคเนื้อ		
ทำเป็นประจำทุกปีๆ ละ 2 ครั้ง	150	37.88
ทำเป็นครั้งคราว	126	31.82
ทำเป็นประจำทุกปีๆ ละครั้ง	90	22.73
ทำเป็นประจำทุกปีๆ ละมากกว่า 2 ครั้ง	15	3.79
ไม่เคยทำเลย	15	3.79
11. การตรวจโรคควมโรค และแท้งติดต่อในโคเนื้อ		
ไม่เคยทำเลย	263	66.41
ทำเป็นครั้งคราว	82	20.71
ทำเป็นประจำทุกปีๆ ละครั้ง	51	12.88
12. การจำหน่ายโคเนื้อในรอบปีที่ผ่านมา		
ไม่ได้จำหน่าย	163	41.16
จำหน่าย	233	58.84
(จำหน่ายโคเนื้อต่ำสุด 1 ตัว สูงสุด 150 ตัว เฉลี่ย 7 ตัว ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15.76)		

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2/ สัมภาษณ์จากเกษตรกรที่เสริมอาหารและแร่ธาตุให้โคเนื้อ จำนวน 318 คน

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามข้อมูลการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร (ต่อ)

n=396

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
13. รายได้จากการจำหน่ายโคเนื้อในรอบปีที่ผ่านมา ^{1/}		
ไม่เกิน 20,000 บาท	22	9.44
20,001-40,000 บาท	49	21.03
40,001-60,000 บาท	41	17.60
60,001-80,000 บาท	12	5.15
มากกว่า 80,000 บาท	109	46.78
(ต่ำสุด 12,000 บาท สูงสุด 3,000,000 บาท เฉลี่ย 153,309.77 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 361,116.58)		
14. รูปแบบการจำหน่ายและกำหนดราคา		
มีพ่อค้ามารับซื้อที่ฟาร์ม	355	92.17
ขนส่งไปจำหน่ายเอง	32	8.08
อื่นๆ (ระบุ คือ จำหน่ายให้ญาติ และเพื่อนบ้าน)	9	2.27
15. การใช้ประโยชน์จากมูลโคเนื้อ ^{2/}		
นำไปใส่ในพื้นที่ทำการเกษตรอื่น ๆ	233	58.84
นำไปใส่ในพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์	163	41.16
จำหน่าย	58	14.65
อื่นๆ (ระบุ คือ แก๊สชีวภาพ)	5	1.26
16. การดูแลรักษาสุขภาพโคเนื้อกรณีเจ็บป่วย ^{2/}		
แจ้งให้เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์มารักษา	243	61.36
แจ้งให้อาสาปศุสัตว์มารักษา	136	34.34
รักษาด้วยตนเองหรือคนในครอบครัว	117	29.55
แจ้งให้บุคคลอื่นมารักษา	15	3.79
17. การใช้สมุนไพรในการดูแล รักษา สุขภาพโคเนื้อ		
ไม่เคยใช้	325	82.07
เคยใช้	71	17.93
18. การใช้ฮีเอ็ม หรือน้ำหมักชีวภาพดูแลสุขภาพโคเนื้อ		
ไม่เคยใช้	325	82.07
เคยใช้	71	17.93

หมายเหตุ : 1/ สัมภาษณ์จากเกษตรกรที่จำหน่ายโคเนื้อในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 233 คน

2/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามข้อมูลการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร (ต่อ)

n=396

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
19. การจัดบันทึกข้อมูลการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร		
ไม่เคยจัดบันทึก	225	56.82
มีการจัดบันทึกบ้าง แต่ไม่ครบถ้วน	139	35.10
จัดบันทึกเป็นประจำ	32	8.08
20. ปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อ ¹		
ราคาวัตถุดิบ/อาหารแพง	170	42.93
ขาดแคลนพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์	138	34.84
ราคาพ่อแม่พันธุ์โคเนื้อแพง	136	33.84
หาโคเนื้อพันธุ์ดีได้ยาก	129	32.57
การเกิดโรคระบาด	39	9.85
ไม่มีแหล่งจำหน่ายโคเนื้อ	31	7.83
ไม่ได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	20	5.05
อื่นๆ (ระบุ คือ ขาดแคลนแหล่งน้ำ และผสมติดยาก)	20	5.05

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผลการศึกษาตามตารางที่ 4 พบว่า เกษตรกรมีข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนี้

1. การรับรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า เกษตรกรมากที่สุดไม่ทราบว่ามี การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คิดเป็นร้อยละ 41.92 รองลงมา รับทราบแต่ไม่เข้าใจรายละเอียด คิดเป็นร้อยละ 28.79 รับทราบและเข้าใจรายละเอียดเป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 21.48 และรับทราบและเข้าใจรายละเอียดบ้าง คิดเป็นร้อยละ 7.83 ตามลำดับ

2. ผลกระทบในการเลี้ยงโคเนื้อจากการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 พบว่า เกษตรกรมากที่สุดไม่ทราบว่ามีผลกระทบ คิดเป็นร้อยละ 41.92 รองลงมา เห็นว่าไม่มีผลกระทบ คิดเป็นร้อยละ 28.79 มีผลกระทบในภาพลบ คิดเป็นร้อยละ 21.48 และมีผลกระทบในภาพบวก คิดเป็นร้อยละ 7.83 ตามลำดับ

3. การปรับตัวของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558 พบว่า เกษตรกรมากที่สุดเห็นว่าต้องมีการปรับตัว คิดเป็นร้อยละ 55.81 รองลงมา เห็นว่าไม่ต้องปรับตัว คิดเป็นร้อยละ 23.99 และไม่ทราบว่าจะต้องปรับตัวอย่างไร คิดเป็นร้อยละ 20.20 ตามลำดับ โดยเกษตรกรเห็นว่าต้องปรับตัวด้านการป้องกันโรคและดูแลสุขภาพโคเนื้อมากที่สุด คิดเป็น

ร้อยละ 39.90 รองลงมาเห็นว่าต้องปรับตัวด้านพันธุ์โคเนื้อ ด้านการจัดการเลี้ยงดูโคเนื้อ ด้านอาหารโคเนื้อ และด้านอื่นๆ เช่น ด้านการตลาดโคเนื้อ คิดเป็นร้อยละ 30.56, 28.28, 27.02 และ 1.26 ตามลำดับ

4. ความต้องการช่วยเหลือการเลี้ยงโคเนื้อจากภาครัฐของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมากที่สุด ต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 94.44 และไม่ต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 5.56 โดยเกษตรกรต้องการให้ช่วยเหลือด้านการปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อ คิดเป็นร้อยละ 53.28 รองลงมา ต้องการให้ช่วยเหลือด้านการป้องกันโรคระบาด ด้านเงินทุน/สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ ด้านพืชอาหารสัตว์/อาหารชั้น ด้านความรู้/เทคโนโลยีการเลี้ยง ด้านการดูแลสุขภาพ/การรักษาพยาบาลโคเนื้อ ด้านการตรวจโรคประจำปี ด้านการจัดทำฟาร์มมาตรฐาน/ฟาร์มปลอดโรค และด้านอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 52.02, 51.52, 50.76, 43.43, 38.13, 33.59, 27.02 และ 2.53 ตามลำดับ

5. ความต้องการให้สนับสนุนวงการเลี้ยงโคเนื้อจากภาครัฐของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมากที่สุด ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 98.23 และไม่ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 1.77 โดยเกษตรกรต้องการให้สนับสนุนด้านการประกันราคาโคเนื้อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.89 รองลงมาด้านการป้องกันกำจัดโรคปากและเท้าเปื่อย การผลิตและจำหน่ายโคเนื้อพันธุ์ดี การจัดตั้งและพัฒนากลุ่ม/สหกรณ์/วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ การจัดตั้งเครือข่ายผู้เลี้ยงโคเนื้อ/ผู้ประกอบการ การจัดทำเขตปลอดโรคปากและเท้าเปื่อย การส่งออกโคเนื้อไปจำหน่ายต่างประเทศ การศึกษาวิจัยพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ การเคลื่อนย้ายสัตว์ การจัดงานประกวดโคเนื้อแห่งชาติประจำปี และอื่น ๆ เช่น การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประจำตำบล คิดเป็นร้อยละ 57.07, 53.79, 43.69, 37.88, 37.37, 33.84, 32.58, 28.79, 27.02 และ 1.77 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวิช บัญโปรง และคณะ(2558) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรตามแนวชายแดนประเทศลาวและประเทศกัมพูชาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ทราบแต่ไม่เข้าใจรายละเอียด และไม่ทราบผลกระทบต่อการเลี้ยงโคเนื้อ และเห็นว่าต้องมีการปรับตัวในการเลี้ยงโคเนื้อเมื่อรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในด้านการจัดการเลี้ยงดู ด้านพันธุ์โคเนื้อ ด้านการป้องกันโรคและดูแลสุขภาพโค และด้านอาหารและการให้อาหาร เกษตรกรส่วนใหญ่ ต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือการเลี้ยงโคเนื้อ ในด้านการประกันราคา การจัดตั้งกลุ่ม/สหกรณ์/วิสาหกิจชุมชน การป้องกันกำจัดโรคปากและเท้าเปื่อย การจัดตั้งเครือข่าย/ผู้ประกอบการ และการผลิตและจำหน่ายโคเนื้อพันธุ์ดี

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทาง
การพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

n=396

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. การรับรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน		
ไม่ทราบ	166	41.92
ทราบแต่ไม่เข้าใจรายละเอียด	114	28.79
ทราบและเข้าใจรายละเอียดบ้าง	31	7.83
2. ผลกระทบในการเลี้ยงโคเนื้อจากการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน ในปี 2558		
ไม่ทราบ	166	41.92
ไม่มีผลกระทบ	114	28.79
มีผลกระทบในภาพลบ	85	21.48
มีผลกระทบในภาพบวก	31	7.83
3. การปรับตัวของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อรองรับการก้าวสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558		
ต้องมีการปรับตัว	221	55.81
ไม่ต้องปรับตัว	95	23.99
ไม่ทราบ	80	20.20
กรณีเกษตรกรต้องมีการปรับตัว ต้องปรับตัวด้านใด ^{1/2}		
ด้านการป้องกันโรคและดูแลสุขภาพโคเนื้อ	158	39.90
ด้านพันธุ์โคเนื้อ	121	30.56
ด้านการจัดการเลี้ยงดูโคเนื้อ	112	28.28
ด้านอาหารโคเนื้อ	107	27.02
ด้านอื่น ๆ (ระบุ คือ ด้านการตลาดโคเนื้อ)	5	1.26
4. ความต้องการความช่วยเหลือการเลี้ยงโคเนื้อจากภาครัฐของเกษตรกร		
ไม่ต้องการ	22	5.56
ต้องการ	374	94.44

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2/ สัมภาษณ์จากเกษตรกรที่แสดงความคิดเห็นว่าต้องมีการปรับตัว จำนวน 221 คน

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ต่อ)

n=396

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
กรณีที่เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือ ต้องการให้ช่วยเหลือด้านใด ^{/1/2}		
ด้านการปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อ	211	53.28
ด้านป้องกันโรคระบาด	206	52.02
ด้านเงินทุน/สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ	204	51.52
ด้านพืชอาหารสัตว์/อาหารข้น	201	50.76
ด้านความรู้/เทคโนโลยีการเลี้ยงโคเนื้อ	172	43.43
ด้านการดูแลสุขภาพ/การรักษาพยาบาลโคเนื้อ	151	38.13
ด้านการตรวจโรคประจำปี	133	33.59
ด้านการจัดทำฟาร์มมาตรฐาน/ฟาร์มปลอดโรค	107	27.02
ด้านอื่นๆ (ระบุ คือ ด้านการตลาดโคเนื้อ)	10	2.53
5. ความต้องการให้สนับสนุนวงการเลี้ยงโคเนื้อจากภาครัฐ		
ของเกษตรกร		
ต้องการ	389	98.23
ไม่ต้องการ	7	1.77
กรณีที่เกษตรกรต้องการให้สนับสนุน ต้องการให้สนับสนุนด้านใด ^{/1/3}		
ด้านการประกันราคาโคเนื้อ	253	63.89
ด้านการป้องกันกำจัดโรคปากและเท้าเปื่อย	226	57.07
ด้านการผลิตและจำหน่ายโคเนื้อพันธุ์ดี	213	53.79
ด้านการจัดตั้งและพัฒนากลุ่ม/สหกรณ์/วิสาหกิจชุมชน	173	43.69
ด้านการจัดตั้งเครือข่ายผู้เลี้ยงโคเนื้อ/ผู้ประกอบการ	150	37.88
ด้านการจัดทำเขตปลอดโรคปากและเท้าเปื่อย	148	37.37
ด้านการส่งออกโคเนื้อไปจำหน่ายต่างประเทศ	134	33.84
ด้านการศึกษาวิจัยพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ	129	32.58
ด้านการเคลื่อนย้ายสัตว์	114	28.79
ด้านการจัดงานประกวดโคเนื้อแห่งชาติประจำปี	107	27.02
ด้านอื่นๆ (ระบุ คือ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมระดับตำบล)	7	1.77

หมายเหตุ : 1/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2/ สัมภาษณ์จากเกษตรกรที่แสดงความคิดเห็นว่าต้องการความช่วยเหลือ จำนวน 374 คน

3/ สัมภาษณ์จากเกษตรกรที่แสดงความคิดเห็นว่าต้องการให้สนับสนุน จำนวน 389 คน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมากที่สุดเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 82.07 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.64 โดยมีอายุเฉลี่ย 48.93 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 56.06 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน อาชีพหลักประกอบอาชีพด้านการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 82.32 มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 17.80 ไร่ มีการเลี้ยงโคเนื้อระหว่าง 1-10 ตัว คิดเป็นร้อยละ 53.79 จำนวนโคเนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ย 23 ตัว

1.2 ข้อมูลด้านการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร

ผลการศึกษาข้อมูลด้านการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมากที่สุดมีระยะเวลาในการเลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 14.18 ปี เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์เพื่อจำหน่ายลูกโคพันธุ์เนื้อ คิดเป็นร้อยละ 48.99 เลี้ยงโคแม่พันธุ์และโคสาวท้อง คิดเป็นร้อยละ 78.03 นิยมเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ลูกผสมบราห์มัน การผสมพันธุ์ใช้วิธีการผสมเทียม โดยเลี้ยงโคเนื้อแบบขังคอก เสริมหญ้าหรือฟางให้กิน คิดเป็นร้อยละ 52.27 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ปลูกพืชอาหารสัตว์และไม่เคยตรวจโรคควัณโรคและโรคแท้งติดต่อ แต่มีการเสริมอาหารและแร่ธาตุ รวมทั้งฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาดและถ่ายพยาธิเป็นประจำปีละ 2 ครั้ง มีการจำหน่ายโคเนื้อในรอบปีที่ผ่านมาเฉลี่ย 7 ตัว และมีรายได้จากการจำหน่ายโคเนื้อเฉลี่ย 153,309.77 บาท โดยจำหน่ายให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อที่ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 92.17 มีการใช้ประโยชน์จากมูลโค โดยนำไปใส่พื้นที่ทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 58.84 และปัญหาที่เกษตรกรพบมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาราคาวัตถุดิบ/อาหารแพง ขาดแคลนพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ และปัญหาราคาพ่อแม่พันธุ์โคเนื้อแพงตามลำดับ

1.3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผลการศึกษาข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า เกษตรกรไม่ทราบรายละเอียดและไม่ทราบว่าผลกระทบในการเลี้ยงโคเนื้อหรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 41.92 จากการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปี 2558 แต่เห็นว่าต้องมีการปรับตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.81 ในด้านการป้องกันโรคและดูแลสุขภาพโคเนื้อ ด้านพันธุ์โคเนื้อ และด้านการจัดการเลี้ยงดูโคเนื้อ ตามลำดับ รวมทั้งต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือการเลี้ยงโคเนื้อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.44 ในด้านการปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อ ด้านการป้องกันโรคระบาด และด้านเงินทุน/สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ ตามลำดับ และต้องการให้ภาครัฐสนับสนุน

วงการเลี้ยงโคเนื้อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.23 ในด้านการประกันราคาโคเนื้อ ด้านการป้องกันกำจัดโรคปากและเท้าเปื่อย และด้านการผลิตและจำหน่ายโคเนื้อพันธุ์ดี ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลสรุปผลการศึกษานโยบายการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรตามแนวชายแดน ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 7 เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนข้างต้น มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกร

2.1.1 ควรพัฒนาการผลิตโคเนื้อเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ได้รับการรับรองสถานภาพฟาร์มปลอดโรคและมาตรฐานฟาร์ม เพื่อสนับสนุนและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค

2.1.2 ควรพัฒนาการผลิตโคเนื้อที่มีต้นทุนต่ำ เน้นการใช้อาหารหยาบที่มีคุณภาพเป็นหลัก และใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์หรือผลพลอยได้ทางการเกษตรในพื้นที่ เช่น หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 เปลือกและต้นข้าวโพดฝักอ่อน ทางปาล์ม ทำให้สามารถแข่งขันได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.1.3 การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ย่อมจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านป้องกันโรคระบาดและการดูแลสุขภาพสัตว์ให้สมบูรณ์แข็งแรง ด้านการจัดการเลี้ยงดูโคเนื้อที่เหมาะสมกับช่วงอายุ ด้านการพัฒนาพันธุ์โคเนื้อที่มีอัตราการเจริญเติบโตดี แข็งแรงทนทาน และมีคุณภาพเนื้อเป็นที่ต้องการของตลาด รวมทั้งพัฒนาด้านการจัดการอาหารโคเนื้อที่มีต้นทุนต่ำและมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งจะทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อสามารถผลิตโคเนื้อได้เพียงพอกับการบริโภคและแข่งขันกับต่างประเทศได้

2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับเจ้าหน้าที่

2.2.1 สร้างความเข้าใจถึงผลกระทบและแนวทางในการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2.2.2 ส่งเสริมให้ความรู้ด้านการปรับปรุงและพัฒนาสายพันธุ์โคเนื้อที่ถูกต้องและตรงกับความต้องการของตลาด ด้านการพัฒนาการผลิตโคเนื้อเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ด้านการลดต้นทุนการผลิต ด้านกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความยั่งยืนในอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร

2.2.3 ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมตัวเป็นกลุ่ม/วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ เพื่อให้สามารถวางแผนการผลิตและการตลาดได้อย่างครบวงจรทั้งระบบ และสนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดโคเนื้อ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ สร้างอำนาจในการต่อรอง

2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับนโยบาย

2.3.1 ภาครัฐควรมีการศึกษาวิจัยความต้องการและหลักเกณฑ์ของตลาดที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนทั้งระบบ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาโคเนื้อที่เหมาะสมในแต่ละด้าน

2.3.2 ภาครัฐควรสนับสนุนให้มีการประกันราคาโคเนื้อ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เกษตรกรทั้งระบบหรืออาจดำเนินการในรูปแบบ Contract farming

2.3.3 ภาครัฐควรให้การสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม/วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ และเครือข่ายผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเลี้ยงโคเนื้อ ร่วมกันซื้อและรวมกันจำหน่าย สร้างอำนาจต่อรองกับพ่อค้า รวมทั้งสามารถขอรับบริการจากภาครัฐในด้านต่างๆ เช่น การผสมเทียม การฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาด รวมทั้งเทคโนโลยีการเลี้ยงโคเนื้อ ทำได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

2.4.1 ภาครัฐควรมีการศึกษาวิจัยช่องทางและโอกาสของโคเนื้อ-เนื้อโคในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อเป็นข้อมูลนำไปส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาด

2.4.2 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาการผลิตโคเนื้อต้นทุนต่ำ สำหรับการเลี้ยงโคต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ในทุกภูมิภาคที่มีการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนำไปส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อสำหรับเจ้าหน้าที่และเกษตรกร

2.4.3 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการโรงฆ่ามาตรฐาน และการแปรรูปผลิตภัณฑ์โคเนื้อ สำหรับกลุ่ม/วิสาหกิจ/สหกรณ์ เพื่อเป็นข้อมูลการบริหารจัดการแบบครบวงจรและค้ำทุมนำไปส่งเสริมของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายเกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

- กรมปศุสัตว์. 2551. ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการขอรับรองและออกใบรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ปี 2551. กฎหมายด้านปศุสัตว์. แหล่งที่มา : <http://certify.dld.go.th/th/images/BLSC/certify/Farm%20Standard/92.pdf> (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- กรมปศุสัตว์. 2555. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อ ปี 2555-2559. กรมปศุสัตว์, กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา)
- กรมปศุสัตว์. 2558ก. ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการอนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ เข้าในเขตควบคุมโรคระบาดสัตว์ ชนิดปากและเท้าเปื่อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พ.ศ.2558. กฎหมายด้านปศุสัตว์. แหล่งที่มา : <http://dcontrol.dld.go.th/dcontrol/index.php/2015-02-23-02-32-18/dld/536-2558> (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- กรมปศุสัตว์. 2558ข. พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558. กฎหมายด้านปศุสัตว์. แหล่งที่มา : [http://legal.dld.go.th/web2012/news/Act_Animal %20Epidemics_2558.pdf](http://legal.dld.go.th/web2012/news/Act_Animal%20Epidemics_2558.pdf) (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- กรมปศุสัตว์. 2558ค. ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง การขออนุญาต การออกใบอนุญาต วิธีการนำเข้าส่งออกหรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ พ.ศ.2558. กฎหมายด้านปศุสัตว์. แหล่งที่มา : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2558/E/258/9.PDF> (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- กรมปศุสัตว์. 2559. ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการอนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ เข้าในหรือผ่านเขตควบคุมโรคระบาด ชนิดปากและเท้าเปื่อยในภาคใต้ของประเทศไทย พ.ศ.2559. กฎหมายด้านปศุสัตว์. แหล่งที่มา : <http://legal.dld.go.th/web2012/news/P15/133126310859.pdf> (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- กรรณิกา เมฆแดง, จิตติมา กันตนามลลกุล และอัจฉรา โพธิ์ดี. 2555. การจัดการการผลิตโคเนื้อแบบชังคอกและโคเนื้อแบบปล่อยฝูง ในอำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. แหล่งที่มา : http://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/Masters/%E0%B8%9D%E0%B8%AA%E0%B8%AA/research/2nd/STOral.html (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- กันยา ตันติวิสุทธิกุล, ธนนันท์ ศุภกิจงานนท์ และสัญญา ศิริรักษ์. 2550. การศึกษาระบบการผลิตและวิธีการตลาดโคพื้นเมืองของเกษตรกร ในพื้นที่เหนือเขื่อนภูมิพล. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย งานวิจัยและพัฒนา. แหล่งที่มา : http://elibrary.trf.or.th/project_issueSub.asp (online). 30 พฤษภาคม 2559.

- ญาณิน โอกาสพัฒนกิจ และจุฑารัตน์ เศรษฐกุล. 2548. การศึกษาสถานภาพการผลิตและการตลาด
โคเนื้อของประเทศไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย งานวิจัยและพัฒนา. แหล่งที่มา :
http://elibrary.trf.or.th/project_issueSub.asp (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- ธานี ภาคอุทัย, บุญยัง สรวงท่าไม้ และเพลินพรรณ เขตต์กัน. 2555. การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจโคขุน
จังหวัดตาก น. 10-35. ในรายงานประชุมวิชาการปศุสัตว์แห่งชาติ ประจำปี 2557. กรมปศุสัตว์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- ดำรง เมฆโหรา และณัฐนรากร จันทิมา. 2550. การศึกษาระบบการผลิตและการตลาดโคเนื้อจังหวัด
ตาก. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย งานวิจัยและพัฒนา. แหล่งที่มา : http://elibrary.trf.or.th/project_issueSub.asp (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- นภดล เวชสวัสดิ์. 2533. บุคลิกภาพสุภาพบุรุษ. กรุงเทพมหานคร, สำนักพิมพ์เอ็ดยุคเคชั่น
- บุญธรรม กิจปริดาบริษัท. 2546. สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักส์.
กรุงเทพมหานคร.
- พัชรี สุริยะ. 2556. ศักยภาพการแข่งขันของภาคการเกษตรไทยหลังเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
วารสารแก่นเกษตร. 41(2):101-106.
- มนิสาน นวลเต็ม. 2556. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้าสินค้าเกษตร สำนักงานนโยบายและ
ยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์. แหล่งที่มา <http://tpso.moc.go.th/img/new/1168-img.pdf> (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- วิศิษย์ เกตุปัญญาพงศ์. 2550. การใช้สมุนไพรรักษาโรคคางทูมในเนื้อสัตว์. วารสาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 2(1):82-94.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์. 2551-2558. ข้อมูลจำนวนเกษตรกร/ปศุสัตว์.
แหล่งที่มา : <http://www.dld.go.th/ict/th> (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- สุทธญาณ โอบอ้อม. 2557. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนว
พระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาณิพนธ์ สารนิพนธ์.
แหล่งที่มา : <http://www.mcu.ac.th/userfiles/file/thesis/Doctor-of-Philosophy/Public-Administration/57-12-1-011.pdf> (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- สมิต อาชนิจกุล. 2544. พัฒนาแนวทางก้าวหน้าแนวทางปรับปรุงตนเองสู่ความสำเร็จ. นวสาริน
การพิมพ์. กรุงเทพมหานคร.
- สว่าง อังกูโร. 2555. การเตรียมตัวของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อเพื่อรองรับโอกาสจาก AEC. กองส่งเสริม
และพัฒนาการปศุสัตว์ ส่งเสริมประสิทธิภาพภาคการเกษตร. แหล่งที่มา : http://extension.dld.go.th/th1/index.php?option=com_content&view=category&id=79&Itemid=126 (online). 30 พฤษภาคม 2559.

- สำนักเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2550. ข้อมูลเกี่ยวกับ
สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน). อาเซียน/ประชาคมเศรษฐกิจ
อาเซียน. แหล่งที่มา : [http://www.oae.go.th/biae/download/AEC_2558/2.mini%
20book.pdf](http://www.oae.go.th/biae/download/AEC_2558/2.mini%20book.pdf) (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2558. สถานการณ์สินค้าเกษตรที่
สำคัญและแนวโน้ม ปี 2558. เอกสารรายงานสถานการณ์/สถิติ. แหล่งที่มา : [https://www.
m-society.go.th/article_attach/15400/18794.pdf](https://www.m-society.go.th/article_attach/15400/18794.pdf) (online) 30 พฤษภาคม 2559
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2559. การศึกษาเศรษฐกิจสินค้า
เกษตรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(AEC) กรณีศึกษา : สินค้าปศุสัตว์
ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐแห่งสหภาพ
เมียนมาร์. แหล่งที่มา [http://www.oae.go.th/bapp/download/gdp/AG_PRODUCT.
pdf](http://www.oae.go.th/bapp/download/gdp/AG_PRODUCT.pdf) (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2556. มาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทาง
การเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคเนื้อ. มาตรฐานระบบ. แหล่งที่มา : [http://www.acfs.go.
th/standard/download/BEEF_CATTLE_FARM.pdf](http://www.acfs.go.th/standard/download/BEEF_CATTLE_FARM.pdf) (online) 30 พฤษภาคม
2559.
- สุกัญญา ตันธนวัฒน์, อสัมภินพงศ์ ฉัตราคม, วรณี จิเจริญ และอติ ไทยานันท์. 2552. เศรษฐศาสตร์
ทั่วไป. แหล่งที่มา : <http://ebook.ram.edu/e-book/e/EC103/chapter13.pdf> (online)
30 พฤษภาคม 2559.
- สุเจตน์ ชื่นชม, เสาวลักษณ์ ผ่องลำเจียก, เขาวลิต นาคทอง, วรณี ชิวปรีชา และศศิธร นาคทอง.
2549. การศึกษาระบบการผลิตโคพื้นเมืองในเขตภาคตะวันตก (จังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม
และราชบุรี) ของประเทศไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย งานวิจัยและพัฒนา.
แหล่งที่มา : http://elibrary.trf.or.th/project_issueSub.asp (online). 30 พฤษภาคม
2559.
- สุทธยาณ์ โอบอ้อม. 2557. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตาม
แนวพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
แหล่งที่มา : [http://www.mcu.ac.th/userfiles/file/thesis/Doctor-of-Philosophy/
Public-Administration/57-12-1-011.pdf](http://www.mcu.ac.th/userfiles/file/thesis/Doctor-of-Philosophy/Public-Administration/57-12-1-011.pdf) (online) 30 พฤษภาคม 2559.
- สุวิช บุญโปร่ง, ฉลองชัย ชุ่มชื่น, และพิชิต ชุ่มเจริญ. 2558. การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการ
เลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรตามแนวชายแดนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อรองรับการก้าว
สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) น. 249-308. ในรายงานประชุมวิชาการปศุสัตว์แห่งชาติ
ประจำปี 2558. กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

- สมปอง สรวมศิริ. 2549. การศึกษาระบบการผลิตและโอกาสทางการตลาดของการผลิตเนื้อพื้นเมืองในเขตจังหวัดภาคเหนือ (จังหวัดลำพูนและลำปาง). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย งานวิจัยและพัฒนา. แหล่งที่มา : http://elibrary.trf.or.th/project_issueSub.asp (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- สมปอง สรวมศิริ, เพท่าย พงษ์เพียงจันทร์, ญัฐพล จงกสิกิจ, นุชา สิมะสาธิตกุล, ไพโรจน์ ศิลมัน, วรวรรณ สิงห์อยู่, นครินทร์ พรธิไพหว และอุดร วงศ์นาค. 2549. การศึกษาระบบการผลิตและโอกาสทางการตลาดของการผลิตเนื้อโคพื้นเมืองในเขตจังหวัดภาคเหนือ (เชียงใหม่และแพร่). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย งานวิจัยและพัฒนา. แหล่งที่มา : http://elibrary.trf.or.th/project_issueSub.asp (online). 30 พฤษภาคม 2559.
- อุษุมา กู้เกียรตินันท์ และวิมล อยู่ยั้ง. 2544. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ของผู้ประกอบการที่ขอรับรองมาตรฐานฟาร์ม. สัตวแพทยสาร 52(1-2):58-71.